

етнографи. Затова и като резултат описанието на ситуацията се опря на възможностите и проявите на съжителството, тъй като след оттеглянето на държавата етническата криза щеше да се решава във всекидневието.

Чрез семинарите се получи възглед за ситуацията, неин образ, който е мозайка от гледните точки, разговорите и обсъжданията между специалисти от различни науки, сред които правозащитниците поставят само уточняващи и практически въпроси. Това е повече картина, а не пъзел; Всеки вижда себе си в тази картина, вижда чрез себе си картината; тя не е независима от виждащите погледеност.

Накрая, организаторите бяха наясно и с една особеност на всяко начало - че то е възможност за разчистване на съзнанието от натрупаното до момента чрез изричане на онова, което вече сме прозрели, чрез написване на това, което вече е станало тривиално, но което мъкнем с години в главите си, защото не го кристализираме в думи, в текст.

Издаването след това на семинарните доклади и разговори целеше не толкова да разпространи синтезирани "научни" знания по злободневната тема сред интересуващите се (тук трябва да признаем, че по онова време въобще не можехме да си представим бъдещия им читател, колкото да се помъчи да бъде точен запис на настроенятията, отношенията и възгледите на спорилите тогава; да запечата не само какво, но и как се е говорило и да постави пред внимателния наблюдател питаня като защо точно на това място всички са се изсмяли, защо точно тогава са замълчали масово или защо тези и онези с точно такива думи са се "замеряли"... С една дума, изданието трябваше да стане документ, "извор" за онова време - и за позициите по темата, но чрез нея и за поведенческия стереотип на научно и човешки разнородна група хора - на онова място, в онзи момент.

И като резултат и изданието, и семинарите преди това се оказаха сами по себе си нови, други аспекти на обглежданата етнокултурна ситуация. Нещо повече - те я побутнаха, измениха я, като ѝ помогнаха да се саморазкрие и самоназове.

След втория семинар последваха още два, организирани от същите хора. Единият беше теоретичен, за изясняване на терминологичната приложимост на понятието нация и сродни на него понятия. Другият - в съучастие с френската Асоциация